II

(Besluiten waarvan de publikatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 11 juli 1988

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag

(IV/31.593 — British Dental Trade Association — BDTA)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(88/477/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal, en met name op de artikelen 3, 4, 6, 8 en 15, lid 1, onder b),

Gezien de aanmeldingen verricht door de British Dental Trade Association op 7 maart 1975 en op 17 december 1985 betreffende de tentoonstellingsreglementen van de vereniging, onder verwijzing naar de statuten en de richtsnoeren („Guidance") voor haar leden (2),

Gezien het besluit van de Commissie van 29 april 1987 om in deze zaak de procedure in te leiden,

Na de betrokken vereniging in de gelegenheid te hebben gesteld haar standpunt kenbaar te maken ter zake van de punten van bezwaar van de Commissie overeenkomstig artikel 19, leden 1 en 2, van Verordening nr. 17 en Verordening nr. 99/63/EEG van de Commissie van 25 juli 1963 over het horen van belanghebbenden en derden overeenkomstig artikel 19, leden 1 en 2, van Verordening nr. 17 van de Raad (3),

Na bekendmaking van een samenvatting van de tentoonstellingsreglementen („Exhibition Policy Rules and Regulations") van de British Dental Trade Association, hierna „BDTA" genoemd (4), overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

(1) Deze beschikking heeft betrekking op en beperkt zich tot de huidige en de voorheen geldende tentoonstellingsreglementen van de BDTA en, in verband met de voorheen geldende reglementen, het beleid van de vereniging jegens bepaalde ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het Verenigd Koninkrijk (VK).

De BDTA

(2) De BDTA, voorheen de „Association of Dental Manufacturers and Traders in the United Kingdom", is een in 1923 te Londen opgerichte vereniging zonder rechtspersoonlijkheid.

Thans zijn ongeveer 83 ondernemingen BDTA-lid. Samen vertegenwoordigen zij ongeveer 75 % van de markt voor tandheelkundige en tandtechnische produkten in het VK.

(3) De doelstellingen, de organisatie en de huishoudelijke regels van de BDTA, met inbegrip van die inzake het lidmaatschap, zijn neergelegd in de statuten die voor de leden bindend zijn. Een op grond van de statuten opgestelde gedragscode voor de leden bindt hen eveneens.

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) Zoals deze in 1975 genoemd werd; vervolgens in de aanmelding van 1985 „Gedragscode" (Code of Practice) genoemd.
(3) PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.
(4) PB nr. C 209 van 6. 8. 1987, blz. 4.

(4) Het lidmaatschap van de BDTA staat open voor ondernemingen die in het VK werkzaam zijn op het gebied van de verkoop, fabricage en/of levering van produkten die speciaal zijn vervaardigd voor gebruik door tandartsen, tandtechnische laboratoria en andere erkende eindgebruikers (aangeduid onder de collectieve benaming „erkende afnemers") bij de beoefening van de tandheelkunde. De leden zijn ingedeeld als fabrikanten, „Dental Dealers", „Trade Distributors" en „Specialists", zoals omschreven door de BDTA. Een geassocieerd lidmaatschap is eveneens mogelijk (1).

(5) Het algemeen bestuur van de BDTA en de verkiezing van leden berust bij de raad, die het voornaamste besluitvormend lichaam van de BDTA is en welks bevoegdheden „alle handelingen die hij noodzakelijk of nuttig acht om de doelstellingen van de vereniging te bevorderen", omvatten. Door de raad is een aantal comités ingesteld, waaronder een lidmaatschapscomité en een tentoonstellingscomité, die de specifieke taken vervullen, welke hun door de raad zijn opgedragen.

BDTA-tentoonstellingen

(6) Tot de doelstellingen van de BDTA, zoals omschreven in de statuten, behoort onder meer het deelnemen aan de organisatie van tentoonstellingen op het gebied van tandheelkunde en tandtechniek. De BDTA heeft lange tijd zowel internationale tentoonstellingen georganiseerd, die tot voor kort om de drie jaar werden gehouden en in het algemeen „triënnale" of „internationale" tentoonstellingen werden genoemd, als regionale tentoonstellingen die in het algemeen in de tussenliggende jaren werden gehouden en sinds 1980 „Dental Showcases" werden genoemd.

De BDTA-tentoonstellingen zijn niet de enige tentoonstellingen van tandheelkundige en technische produkten en uitrusting die in het VK plaatsvinden, maar zij zijn grote prestige-evenementen die reeds sinds lange tijd regelmatig plaatsvinden en in wijde kring beschouwd worden als de voornaamste Britse tentoonstellingen op dit gebied. Andere, meer onbelangrijke promotie-evenementen in deze sector zijn met name handelsbeurzen die gehouden worden ter ondersteuning van evenementen zoals seminaries en demonstraties, en reizende tentoonstellingen, die door een of meer ondernemingen worden georganiseerd en op een specifiek geografisch gebied zijn gericht.

In het kader van deze activiteiten heeft de BDTA tentoonstellingsreglementen ontwikkeld, die in de verschillende versies die deze in de loop van de jaren kenden, voor elke door haar georganiseerde tentoonstelling zijn toegepast.

(1) Hiervoor komen gewoonlijk in aanmerking ondernemingen die een bijkomende service verlenen, zoals financiering, en zich niet met de levering van produkten die in de tandheelkundige beroepskringen worden gebruikt, bezighouden.

Onderzoek met betrekking tot het BDTA-tentoonstellingsbeleid

Eerste onderzoek

(7) In 1975 werd door de Commissie een eerste onderzoek naar het toenmalige tentoonstellingsbeleid van de BDTA ingesteld naar aanleiding van een klacht. Deze klacht werd ingediend door de Italiaanse vereniging UNIDI en richtte zich tegen de weigering van de BDTA om deze vereniging en enkelen van haar leden tot de triënnale BDTA-tentoonstelling van 1975 toe te laten. Op 7 maart 1975 meldde de BDTA bij de Commissie haar besluit aan om deze tentoonstelling niet open te stellen voor ondernemingen die geen lid van de BDTA waren, alsmede haar toenmalige statuten en richtsnoeren.

(8) In de loop van dat onderzoek deelde de Commissie de BDTA mede dat het besluit van de BDTA om niet-leden niet tot deze tentoonstelling toe te laten de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt beperkte, met name omdat ondernemingen die in de Gemeenschap gevestigd zijn en niet in de BDTA zijn vertegenwoordigd, de toegang tot BDTA-tentoonstellingen werd ontzegd en zij daardoor werden gediscrimineerd. De beperking van de mededinging werd door de Commissie des te ernstiger geacht gezien de strengheid en de strikte toepassing van de voorwaarden voor toelating tot de BDTA. Hoewel de aanmelding van de BDTA weliswaar slechts betrekking had op de triënnale tentoonstellingen welke zij organiseerde, deelde de Commissie de voorzitter van de BDTA ook mede dat beperkingen van de toelating van buitenlandse ondernemingen tot plaatselijke of nationale tentoonstellingen het risico van een inbreuk op de concurrentieregels met zich zouden brengen (2).

(9) Na besprekingen met de diensten van de Commissie wijzigde de BDTA haar tentoonstellingsbeleid in mei 1976 in dier voege dat niet alleen leden van de BDTA in de gelegenheid werden gesteld om aan de toekomstige driejaarlijkse tentoonstellingen deel te nemen, maar ook fabrikanten of handelaren uit andere landen van de Gemeenschap die niet door een BDTA-lid in het VK waren vertegenwoordigd. De Commissie, na eerst tot na de volgende BDTA-triënnale in 1978 te hebben gewacht ten einde na te gaan of de voorwaarden, waarop deze niet-BDTA-leden deelnamen, niet discriminerend waren, deelde de BDTA vervolgens bij brief in april 1979 mede dat zij niet voornemens was de zaak voort te zetten en dat het dossier daarom zou worden gesloten. De BDTA ontving echter de waarschuwing dat het dossier in de toekomst te allen tijde zou kunnen worden heropend, mocht de Commissie een klacht ontvangen of indien andere omstandigheden te harer kennis zouden worden gebracht die die stap rechtvaardigden.

(2) Eumaprint (Derde Verslag over het Mededingingsbeleid, mei 1974, blz. 51-52).

Tweede onderzoek

(10) Op 3 juli 1985 ontving de Commissie een andere klacht (1) betreffende het BDTA-tentoonstellingsbeleid, die haar ertoe bracht een tweede onderzoek naar dit beleid in te stellen, dat de periode na de Triënnale van 1978 zou betreffen. Op 17 december 1985 meldde de BDTA haar toenmalige tentoonstellingsreglementen aan onder verwijzing naar de toenmalige statuten en gedragscode.

(11) In de loop van haar tweede onderzoek verkreeg de Commissie inlichtingen die haar tot de conclusie brachten dat andere ondernemingen dan leden van de BDTA en met name ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK die in het VK niet door een lid van de BDTA waren vertegenwoordigd, opnieuw het slachtoffer van discriminatie waren geworden. Met name ontdekte de Commissie de volgende feiten :

BDTA-beleid ten aanzien van specifieke tentoonstellingen

Triënnale/internationale tentoonstellingen

1. 13e „British Dental Trade Association Exhibition"

(12) De toelating tot deelname aan deze, in september 1981 te Londen gehouden tentoonstelling, de eerste Triënnale na de tentoonstelling van 1978, bleef beperkt tot de BDTA-leden. Het daartoe strekkend besluit werd genomen op grond van beperkte ruimte in de uitgekozen lokaliteit. In verband hiermee werd besloten de tentoonstelling „nationaal" en niet „internationaal" of „groot" te noemen. Niettemin werd overeengekomen dat de „verbodsperiode" (2) van zes maanden die voor internationale/triënnale tentoonstellingen en niet voor regionale tentoonstellingen gold, van toepassing zou zijn. Bovendien werd het besluit om de toelating te beperken tot leden, genomen ondanks het feit dat één lid van de raad de anderen al eerder had gewaarschuwd dat het in de praktijk moeilijk zou zijn fabrikanten uit de Gemeenschap van toekomstige tentoonstellingen uit te sluiten en dat het meer in het bijzonder met betrekking tot de tentoonstelling van 1981 grote problemen zou opleveren indien niet in het VK gevestigde ondernemingen uit de Gemeenschap niet zouden kunnen deelnemen.

2. 14e triënnale tentoonstelling van de „British Dental Trade Association" te Londen

(13) Op deze tentoonstelling, gehouden in september 1984, leidden de toelatingsregels tot minder gunstige voorwaarden voor niet-leden, en met name voor ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK, dan voor BDTA-leden. Zij waren strenger dan de tentoonstellingsregels van 1978 in ten minste de volgende opzichten :

i) Alleen BDTA-leden werden automatisch tot deze tentoonstelling toegelaten. Daarenboven stond deelname open voor andere fabrikanten uit de Gemeenschap, maar alleen op specifieke invitatie van de BDTA (3).

ii) Deze ondernemingen moesten in het VK vertegenwoordigd zijn door een BDTA-lid.

Bovendien geschiedde in de praktijk het volgende :

i) alleen ondernemingen van buiten het VK die eerder belangstelling voor deelname aan de tentoonstelling aan de dag hadden gelegd, of aan een vroegere BDTA-tentoonstelling hadden deelgenomen, werden uitgenodigd en van deelnemingsformulieren voorzien ;

ii) invitaties en deelnemingsformulieren voor deze ondernemingen werden eerst verzonden nadat de BDTA-leden van de tentoonstelling op de hoogte waren gesteld, deelnemingsformulieren hadden ontvangen en de gelegenheid hadden gekregen om hun plaatsen te reserveren. Deze praktijk stemde overeen met het door de BDTA-raad bepaalde beleid dat inhield dat Europese ondernemingen die lid waren van de desbetreffende nationale vereniging toestemming voor deelname zouden krijgen, maar dat aan de behoeften van de leden eerst zou moeten worden voldaan en ondernemingen buiten het VK alleen konden deelnemen indien er plaats overbleef. Bovendien werd aan deze ondernemingen geen specifieke plaats toegekend, zoals dat in 1978 nog het geval was. In plaats daarvan werden hun stands toegewezen aan de hand van de ruimte die nog beschikbaar was nadat de stands van de BDTA-leden waren toegewezen ;

iii) ondernemingen van buiten het VK die invitaties ontvingen, kregen minder dan twee weken om de BDTA te antwoorden ;

iv) tot slot bepaalde de BDTA-raad in april 1984 dat fabrikanten uit de Gemeenschap die reeds in het VK vertegenwoordigd waren, geen toestemming zouden krijgen om ten toon te stellen.

(1) Deze klacht werd ingediend door een onderneming uit het VK die, nadat haar het lidmaatschap van de BDTA was geweigerd, ook werd verhinderd aan BDTA-tentoonstellingen deel te nemen. In juli 1986 werd deze ondernemimg als lid tot de BDTA toegelaten ; zij trok toen haar klacht in.

(2) Te weten de periode waarbinnen het ondernemingen die op BDTA-tentoonstellingen tentoonstellen, niet wordt toegestaan aan concurrerende manifestaties deel te nemen.

(3) Bovendien werd van deze fabrikanten verlangd dat zij lid waren van een nationale vereniging van produkten of handelaren van tandheelkundige en technische produkten, welke vereniging op haar beurt lid moest zijn van de FIDE (Fédération International Dentaire de l'Europe).

Als gevolg van dit beleid en deze praktijk ontving een aantal ondernemingen brieven van de BDTA waarin stond dat de vraag naar ruimte het aanbod had overtroffen en dat hun aanvragen waren afgewezen.

Regionale tentoonstellingen (Dental Showcases)

(14) Overeenkomstig de voorwaarden van het document betreffende het tentoonstellingsbeleid dat in april 1980 onder alle BDTA-leden was verspreid (en later bijgewerkt), organiseerde de BDTA in de jaren waarin er geen triënnale tentoonstelling plaatsvond, kleinere regionale tentoonstellingen die bekend stonden als „Dental Showcases". Deze tentoonstellingen werden als volgt gehouden :

1982 — Birmingham, november

1983 — Londen, april

Harrogate, november/december

1985 — Birmingham, oktober.

Deelname aan deze tentoonstellingen was in beginsel beperkt tot de BDTA-leden, met uitzondering van enkele ondernemingen die specifiek door de BDTA waren uitgenodigd. Bovendien werden alleen uitnodigingen gezonden aan ondernemingen welker produkten niet met die van BDTA-leden concurreerden. Ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK die niet in de BDTA waren vertegenwoordigd, kwamen niet voor deelname in aanmerking en hun aanvragen werden afgewezen.

Algemeen beleid van de BDTA bij de organisatie van tentoonstellingen

(15) In februari 1985 werd een document, waarin het tentoonstellingsbeleid van de BDTA was bijgewerkt en vastgesteld, verspreid onder alle leden in de vorm van een algemene circulaire (nr. 341). In bepaling 3 van dit document werden mogelijke deelnemers aan BDTA-tentoonstellingen als volgt in categorieën ondergebracht (zonder onderscheid tussen internationale tentoonstellingen en „Dental Showcases") :

Leden en geassocieerde leden van de BDTA alsmede de volgende deelnemers die speciaal door de BDTA zijn uitgenodigd onder de voorwaarden die de BDTA kan bepalen :

1. Beroepsverenigingen op tandheelkundig gebied.
2. Uitgevers van boeken en/of tijdschriften op tandheelkundig gebied.
3. Andere organisaties, verenigingen, firma's of groepen daarvan die naar het oordeel van de BDTA tot de aantrekkelijkheid van de betrokken tentoonstelling kunnen bijdragen.

(16) Daarnaast bevestigde de BDTA bij brief van 16 december 1985 aan de Commissie dat haar algemene tentoonstellingsbeleid in grote lijnen als volgt was :

i) Er werd voorrang gegeven aan BDTA-leden die aan regionale of internationale tentoonstellingen wilden deelnemen. Ondernemingen van buiten het VK werden gewoonlijk niet voor andere tentoonstellingen dan triënnale/internationale tentoonstellingen uitgenodigd.

ii) Er bestond een tendens om alleen die niet-leden toe te laten die niet handelden in produkten die met die van een tentoonstellend lid zouden concurreren.

iii) Ondernemingen van buiten het VK werden aangemoedigd enige vorm van plaatselijke vestiging te hebben, bij voorbeeld via een plaatselijke verdeler of een dochteronderneming.

Ook bevestigde de BDTA dat bepaalde aanvragen om deelname aan tentoonstellingen waren afgewezen om een aantal redenen, waaronder die welke hierboven zijn aangegeven. Andere afgewezen aanvragen betroffen die van buitenlandse ondernemingen die hun produkten reeds via een plaatselijke verdeler in het VK in de handel brachten.

(17) Uit het bovenstaande blijkt dat de BDTA vanaf 1981 verschillende voorwaarden toepaste op ondernemingen die geen BDTA-lid waren en op ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK, die niet door een BDTA-lid in het VK waren vertegenwoordigd, en dat zij een politiek toepaste die beperkender was dan die welke zij eerder aan de Commissie had toegezegd en op grond waarvan de Commissie haar eerste zaak tegen de BDTA had beëindigd.

Dit feit werd door de BDTA zelf in april 1986 in een brief aan de Commissie uitdrukkelijk erkend. De BDTA deed daarbij echter onmiddellijk mededeling van haar voornemen om haar beleid te wijzigen ten einde zich aan de vereisten van het Gemeenschapsrecht aan te passen.

De thans geldende BDTA-tentoonstellingsreglementen

(18) Na besprekingen met de diensten van de Commissie zijn in de reglementen van de BDTA een aantal wijzigingen aangebracht. De herziene tekst daarvan is op 16 december 1986 door de BDTA-raad aanvaard.

(19) De voornaamste bepalingen van de nieuwe tentoonstellingsreglementen zijn :

— Deelname staat open voor de BDTA-leden en voor niet-leden die fabrikanten of handelaren van tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting in het VK of andere landen in de Gemeenschap zijn en, op uitnodiging van de organisatoren, voor beroepsverenigingen op dit gebied, uitgevers van boeken en/of tijdschriften op dit gebied en andere organisaties, verenigingen, firma's of groepen daarvan, die naar het oordeel van de BDTA tot de aantrekkelijkheid van de betrokken tentoonstelling kunnen bijdragen.

— Op de tentoonstellingstarieven kan aan BDTA-leden een korting van ten hoogste 25 % (exclusief BTW) worden gegeven. Deze korting geldt niet voor niet-leden.

— Gedurende een periode van vier maanden vóór tot en met één maand na een BDTA-tentoonstelling mag geen exposant een concurrerende manifestatie (omschreven als een alternatieve tentoonstelling of manifestatie soortgelijk aan een tentoonstelling die met de BDTA-tentoonstellingen concurreert) organiseren, laten organiseren of aan zulk een manifestatie deelnemen. Deze beperking is van toepassing op het gehele VK voor internationale tentoonstellingen en, in het geval van „Dental Showcases", op een beperkt gebied, aan te geven door de BDTA, dat de tandheelkundige beroepskringen omvat die men met de betrokken tentoonstelling wil bereiken. Bovendien is het exposanten niet toegestaan bedoelde concurrerende manifestaties te bevorderen gedurende een periode van vier maanden voorafgaande aan de tentoonstelling tot het einde hiervan. In het geval van „Dental Showcases" zal zulk een promotie echter worden toegestaan buiten het beperkte gebied, mits zij toegesneden is op de aard en omvang van de manifestatie en geen advertenties in de pers omvat. BDTA-tentoonstellingen worden niet langer uitsluitend op driejaarlijkse basis georganiseerd. De frequentie van de tentoonstellingen wordt daarentegen door de BDTA van jaar tot jaar vastgesteld. In jaren waarin een internationale tentoonstelling plaatsvindt, wordt echter voor hetzelfde jaar geen andere BDTA-tentoonstelling georganiseerd. Bovendien zal in het gebied van het Verenigd Koninkrijk dat door een „Dental Showcase" wordt gedekt, gewoonlijk niet nog zulk een tentoonstelling plaatsvinden.

— Tentoongesteld kunnen worden :

i) Produkten die specifiek zijn vervaardigd voor of worden gebruikt in de tandheelkundige praktijk en voldoen aan de betrokken internationale, communautaire en nationale produktie- en volksgezondheidswetgeving, alsmede produkten voor tandverzorging. De exposanten die over een stand beschikken mogen hun produkten op de stand van een andere exposant tentoonstellen of demonstreren. De exposanten die alleen als verstrekkers van diensten aanwezig zijn, mogen hun stand aanvullen met een niet bemande tentoonstelling van tandheelkundige produkten, mits deze produkten als zodanig ook tentoongesteld mogen worden en ook op de stand van een andere exposant worden tentoongesteld.

ii) Produkten, publikaties of diensten die betrekking hebben op de tandheelkunde.

iii) Produkten die niet specifiek betrekking hebben op de tandheelkunde, kunnen worden toegelaten, indien zij veertien dagen vóór de tentoonstelling op een lijst zijn opgenomen en zijn aangemeld bij en goedgekeurd door de BDTA (1).

— Bij inbreuk op de BDTA-tentoonstellingsreglementen stellen de exposanten zich bloot aan verwijdering van de desbetreffende tentoongestelde produkten en aan sluiting van hun stand en kan hun deelname aan de volgende BDTA-tentoonstelling in gevaar komen.

— Indien maatregelen van de organisatoren of van de BDTA, waaronder de afwijzing van een verzoek om deelname, onbillijk worden geacht, hebben de betrokkenen het recht (binnen veertien dagen) schriftelijk in beroep te gaan bij een beroepsinstantie die namens de BDTA optreedt. Afgewezen aanvragers worden in kennis gesteld van de redenen waarom hun aanvragen zijn afgewezen. De beroepsinstantie bestaat gewoonlijk uit vijf personen, van wie drie van de BDTA onafhankelijke personen zijn. De gronden van de verwerping van een beroep worden de afgewezen aanvragers betekend (2).

(20) Er zijn naar aanleiding van de bekendmakingen in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* op grond van artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 geen opmerkingen van derden binnengekomen.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1

(21) Volgens artikel 85, lid 1, van het Verdrag zijn onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen die de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.

De BDTA, welker leden ondernemingen zijn op het gebied van tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting, is een vereniging van ondernemingen in de zin van artikel 85. De besluiten van de BDTA-raad waarbij de tentoonstellingsreglementen werden aangenomen (in hun verschillende versies in de loop der jaren) zijn besluiten van een ondernemersvereniging in de zin van artikel 85. Maatregelen of besluiten van de BDTA ter uitvoering van de tentoonstellingsreglementen zijn eveneens besluiten van een ondernemersvereniging.

(1) In het vroegere tentoonstellingsbeleid waren de criteria inzake hetgeen mocht worden tentoongesteld in bepaalde opzichten discriminerend in het voordeel van de BDTA-leden.

(2) Krachtens de vroegere tentoonstellingsreglementen behoefden er voor het afwijzen van aanvragen om deelname aan de BDTA-tentoonstellingen geen redenen te worden aangevoerd. In de beroepsinstantie was niemand opgenomen die van de BDTA onafhankelijk was.

De thans geldende tentoonstellingsreglementen van de BDTA

(22) De tentoonstellingsreglementen hebben in hun huidige vorm ten doel of ten gevolge dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt beperkt of vervalst en wel op de volgende wijzen :

1. De mededinging tussen fabrikanten en handelaren van tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting die deelnemen aan BDTA-tentoonstellingen wordt in dier voege beperkt of vervalst dat zij gedurende een periode van vier maanden vóór tot en met één maand na zulk een tentoonstelling (dit wil zeggen „de verbodsperiode") niet mogen deelnemen aan een concurrerende manifestatie van soortgelijke aard (1) in het VK (in geval van internationale tentoonstellingen) of (in geval van regionale tentoonstellingen) in een specifiek deel daarvan. Bijgevolg wordt de gelegenheid voor deze ondernemingen om de verkoop van hun produkten op de andere tentoonstellingen te bevorderen, beperkt. De mededinging wordt echter niet beperkt door de reductie van de deelnamekosten die BDTA-leden, anders dan niet-leden, verkrijgen. Een reductie of korting tot 25 % is in dit geval gerechtvaardigd, gelet op de kosten en financiële risico's van de organisatie van de tentoonstellingen, die door de BDTA-leden worden gedragen. In verband hiermee vormt de korting geen discriminatie van exposanten die geen lid van de BDTA zijn.

2. De concurrentie tussen organisatoren van tentoonstellingen van tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting wordt beperkt of vervalst doordat andere organisatoren gedurende de bovengenoemde „verbodsperiode" worden verhinderd zich de deelname van aspirant-exposanten te verzekeren die ook op BDTA-tentoonstellingen zouden willen tentoonstellen. Bijgevolg worden hun mogelijkheden om een succesvolle tentoonstelling te organiseren beperkt. Deze beperking wordt nog versterkt door het feit dat exposanten op BDTA-tentoonstellingen geen toestemming hebben om soortgelijke manifestaties voor te bereiden gedurende vier maanden voorafgaande aan en gedurende zulk een tentoonstelling (met een beperkte uitzondering in geval van regionale tentoonstellingen).

(23) Deze concurrentiebeperkingen kunnen de handel tussen Lid-Staten op de volgende wijze ongunstig beïnvloeden :

1. ondernemingen die aan BDTA-tentoonstellingen kunnen deelnemen, zijn fabrikanten en handelaren van tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting die worden vervaardigd in andere Lid-Staten dan het VK. Aangezien deelname aan BDTA-tentoonstellingen deze ondernemingen de gelegenheid ontneemt om aan andere manifestaties binnen de bovengenoemde „verbodsperiode" deel te nemen, kan het gevolg zijn dat alleen een beperkt of onvolledig assortiment van de betrokken produkten uit andere Lid-Staten op deze tentoonstelling kan worden getoond ;

2. organisatoren van concurrerende soortgelijke manifestaties binnen de bovengenoemde „verbodsperiode" worden eraan gehinderd zich van de tentoonstelling van de betrokken produkten en uitrusting die in andere Lid-Staten zijn vervaardigd, te verzekeren ; deze belemmering voor de handel in diensten door organisatoren van tentoonstellingen treft in beginsel ondernemingen uit alle Lid-Staten die tentoonstellingen van de betrokken produkten in het VK beogen te organiseren.

(24) Bijgevolg is artikel 85, lid 1, van toepassing op de thans geldende tentoonstellingsreglementen, voor zover de bovengenoemde „verbodsperiode" daarin is opgenomen.

De vroegere tentoonstellingsreglementen van de BDTA

(25) Dezelfde of soortgelijke beperkingen van de mededinging als die beschreven in de punten 23 en 24, werden ook door de BDTA toegepast voordat zij de huidige tentoonstellingsreglementen had aanvaard. De vroegere reglementen bevatten echter nog een aantal andere beperkingen.

(26) Met name hadden het beleid en de praktijk van de BDTA inzake deelname aan tentoonstellingen die sinds 1981 werden georganiseerd ten doel en/of ten gevolge dat de mededinging op de gemeenschappelijke markt werd beperkt, omdat ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK die in het VK niet door een BDTA-lid waren vertegenwoordigd en die anders in aanmerking zouden zijn gekomen om aan deze tentoonstellingen deel te nemen, daarvan waren uitgesloten, dan wel omdat hun kans op deelname ten opzichte van BDTA-leden zelf beperkt was. Als gevolg van een dergelijke discriminatie werden deze ondernemingen bij een aantal gelegenheden feitelijk of potentieel beroofd van een belangrijke gelegenheid om de verkoop van hun tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting in het VK te bevorderen. Niettegenstaande het feit dat in die periode wel eens andere tentoonstellingen of promotie-evenementen georganiseerd zijn, was het wegvallen van de mogelijkheid te exposeren op de BDTA-tentoonstellingen, die gevestigde en regelmatig terugkerende prestige-evenementen waren, op zich significant.

(1) Te weten tentoonstellingen of manifestaties die daaraan gelijksoortig zijn en met de tentoonstellingen van de BDTA concurreren.

(27) In de praktijk werden deze ondernemingen van alle tentoonstellingen die door de BDTA sinds 1981 werden georganiseerd, uitgesloten, met inbegrip van de triënnale/internationale tentoonstellingen en de regionale tentoonstellingen („Dental Showcases").

Een aantal ondernemingen werd de toelating tot haar tentoonstellingen als gevolg van het door de BDTA gevolgde beleid, zoals deze zelf toegeeft, ontzegd.

(28) De bovengenoemde beperking van de concurrentie beïnvloedde de handel tussen Lid-Staten ongunstig omdat ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK de mogelijkheid werd ontnomen om onder dezelfde voorwaarden als die van de BDTA-leden de verkoop van door haar in andere Lid-Staten vervaardigde en in de handel gebrachte produkten en uitrusting in het VK te bevorderen. Onder deze ondernemingen bevonden zich bedrijven welker produkten nog niet op de Britse markt beschikbaar waren, en aan wie de tentoonstelling(en) een gelegenheid zou(den) hebben geboden om het potentieel van die markt te sonderen.

(29) Artikel 85, lid 1, is derhalve op de BDTA-tentoonstellingsreglementen van toepassing, zoals deze zijn aanvaard en werden toegepast op individuele tentoonstellingen die werden georganiseerd voordat de thans geldende voorwaarden van kracht werden.

B. Artikel 85, lid 3

(30) Volgens artikel 85, lid 3, van het Verdrag kunnen de bepalingen van artikel 85, lid 1, buiten toepassing worden verklaard voor elk besluit van een ondernemersvereniging dat bijdraagt tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot de bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn ;

b) de mogelijkheid te geven voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen.

(31) De Commissie heeft bij een aantal gelegenheden [1] bevestigd dat het haar beleid inzake beurzen en tentoonstellingen is, dat zij overeenkomsten of regelingen — zoals de tentoonstellingsreglementen van de BDTA — aanvaardt, indien deze tot rationalisatie en kostenbesparingen leiden en ook voordelen voor de gebruikers opleveren die objectief zwaarder wegen dan de betrokken concurrentiebeperkende elementen.

De huidige tentoonstellingsreglementen

(32) De bovengenoemde voordelen van rationalisatie en kostenbesparing worden door de thans geldende BDTA-tentoonstellingsreglementen verwezenlijkt omdat de „verbodsperiode"-regel een concentratie van exposanten op minder tentoonstellingen en derhalve het grootste assortiment tandheelkundige en tandtechnische produkten en uitrusting op elke van dergelijke tentoonstellingen bevordert. Dit schept een extra stimulans voor de concurrentie tussen exposanten en haalt uit elke tentoonstelling een maximale publiciteitswaarde. De reglementen kunnen ook hun verkoopkosten op de tentoonstellingen verlagen omdat zij bij de afzet van hun produkten aan minder tentoonstellingen moeten deelnemen en alleen aan die welke het hoogste aantal klanten trekken.

De conclusie is derhalve gewettigd dat de tentoonstellingsreglementen bijdragen tot verbetering van de afzet van de betrokken produkten en uitrusting in het VK en tot bevordering van de economische vooruitgang.

(33) Een billijk aandeel in deze verbetering van de afzet en van deze bevordering van de economische vooruitgang komt de gebruikers ten goede, te weten de tandheelkundige en tandtechnische beroepskringen in het VK. De concentratie van tentoonstellingen stelt de afnemers in de gelegenheid over de produkten die op de markt beschikbaar zijn, een volledige informatie te verkrijgen zonder dat zij zich naar een groot aantal tentoonstellingen behoeven te verplaatsen. Bovendien kunnen zij profiteren van eventuele verlagingen van de afzetkosten.

(34) Het voorschrijven van een „verbodsperiode" door de BDTA kan onmisbaar worden geacht voor het bereiken van de voordelen die uit de concentratie van tentoonstellingen voortvloeien. De periode zelf is redelijk en gaat niet hetgeen voor het bereiken van dit oogmerk noodzakelijk is, te buiten.

(35) De tentoonstellingsreglementen van de BDTA schakelen de mededinging tussen de fabrikanten en handelaren van de betrokken produkten en uitrusting in het VK of tussen organisatoren van tentoonstellingen waarop de betrokken produkten en uitrusting worden of kunnen worden tentoongesteld, niet uit. De ondernemingen blijven vrij om te beslissen of zij al dan niet aan door de BDTA georganiseerde tentoonstellingen wensen deel te nemen. Bovendien zijn tentoonstellingen, hoewel zij een belangrijk middel voor de bevordering van

[1] Beschikkingen van de Commissie in de zaken EMO (PB nr. L 69 van 20. 3. 1969, blz. 13), hernieuwd op 7. 12. 1978 (PB nr. L 11 van 17. 1. 1979, blz. 16) ; Cematex (PB nr. L 227 van 8. 10. 1971, blz. 26), hernieuwd op 24. 5. 1983 (PB nr. L 140 van 31. 5. 1983, blz. 27) ; UNIDI (PB nr. L 228 van 29. 8. 1975, blz. 17), hernieuwd op 23. 11. 1984 (PB nr. L 322 van 11. 12. 1984, blz. 10) ; BPICA (PB nr. L 229 van 23. 11. 1978, blz. 18), hernieuwd op 30. 4. 1982 (PB nr. L 156 van 7. 6. 1982, blz. 16) ; SMM & T (PB nr. L 376 van 31. 12. 1983, blz. 1) ; VIFKA (PB nr. L 291 van 15. 10. 1986, blz. 46) ; Internationale Dentalschau (PB nr. L 293 van 16. 10. 1987, blz. 58).

de verkoop van goederen en diensten vormen, niet het enige middel waarmee het belang van de professie kan worden gediend. Alle andere publiciteitsmedia blijven de fabrikanten en handelaren ter beschikking. Bovendien kunnen de verdelers rechtstreeks contact opnemen met de meeste potentiële afnemers. Bijgevolg blijft een aanzienlijke mate van concurrentie tussen fabrikanten en handelaren behouden.

Daarenboven ondervindt de mededinging tussen organisatoren van tentoonstellingen slechts in geringe mate invloed van de tentoonstellingsreglementen. De organisatoren blijven vrij ten aanzien van het organiseren van concurrerende manifestaties in het VK gedurende zeven maanden in ieder jaar waarin een internationale BDTA-tentoonstelling wordt georganiseerd en in de jaren waarin regionale tentoonstellingen worden georganiseerd is de geografische beperking slechts geldig voor een deel van het VK. Zij mogen dergelijke manifestaties ook binnen de „verbodsperiode" organiseren indien zij van mening zijn dat een voldoende aantal exposanten van de door de BDTA georganiseerde tentoonstelling zal worden weggelokt.

(36) Aangezien aan alle vereisten van artikel 85, lid 3, is voldaan en met name alle vormen van discriminatie tussen leden van de BDTA en niet-leden zijn uitgeschakeld, kan derhalve voor de huidige tentoonstellingsreglementen van de BDTA een ontheffing worden verleend.

De vroegere tentoonstellingsreglementen

(37) Naast overeenkomsten die onder artikel 4, lid 2, van Verordening nr. 17 vallen kunnen overeenkomsten, die onder het verbod van artikel 85, lid 1, vallen alleen in aanmerking komen voor ontheffing krachtens artikel 85, lid 3, indien zij eerst bij de Commissie zijn aangemeld.

(38) De tentoonstellingsreglementen van de BDTA komen, zoals zij zijn aangenomen en toegepast op tentoonstellingen die tussen 1981 en 1985 zijn georganiseerd, niet voor een ontheffing in aanmerking voor zover zij wijzigingen vormen op de aanvankelijk in 1975 door de BDTA verrichte aanmelding welke in 1979 (in de vorm waarin de regels op de triënnale van 1978 werden toegepast) door de Commissie is aanvaard. Deze wijzigingen zijn zelf niet bij de Commissie aangemeld. Aangezien eerst in december 1985 een aanmelding bij de Commissie binnenkwam (die plaatsvond na de aanvang van het onderzoek van de Commissie) komen de concurrentiebeperkingen, waarop deze zaak betrekking heeft en die wijzigingen vormen van de door de Commissie aanvaarde voorwaarden, niet voor een ontheffing krachtens artikel 85, lid 3, in aanmerking.

(39) De Commissie ging bij haar eerste onderzoek met betrekking tot de BDTA, op basis van haar door de BDTA verstrekte informatie, ervan uit dat destijds alleen de triënnale tentoonstellingen door de BDTA werden georganiseerd. De inachtneming van het beginsel van non-discriminatie die de Commissie verlangde in toepassing van de communautaire concurrentieregels betrof echter zowel nationale als regionale tentoonstellingen. Deze voorwaarde werd de BDTA uitdrukkelijk medegedeeld en was ook reeds neergelegd in het derde verslag van de Commissie in de zaak Eumaprint. Bijgevolg komen de concurrentiebeperkingen waarop deze zaak betrekking heeft en die worden toegepast op andere tentoonstellingen dan de triënnale en niet vóór december 1985 bij de Commissie waren aangemeld, niet voor ontheffing krachtens artikel 85, lid 3, in aanmerking.

(40) Bovendien zou een ontheffing, zelfs indien de betrokken wijzigingen bij de Commissie waren aangemeld, niet hebben kunnen worden gegeven voor de betrokken periode omdat aan de voorwaarden voor een ontheffing krachtens artikel 85, lid 3, niet was voldaan. Met name vloeiden uit de betrokken concurrentiebeperkingen geen verbeteringen van de produktie of de verdeling der produkten en geen bevordering van de technische of economische vooruitgang voort. Zij dienden veeleer alleen om de potentiële distributie van de betrokken produkten en uitrusting binnen het VK te beperken. Bovendien vloeiden er geen voordelen voor de afnemers uit voort. Dezen werd zelfs de gelegenheid ontnomen een groter assortiment van de betrokken produkten en uitrusting op BDTA-tentoonstellingen uitgestald te zien dan anders het geval zou zijn geweest.

(41) Voorts waren deze beperkingen niet onmisbaar voor de succesvolle organisatie van de BDTA-tentoonstellingen, blijkens het feit dat de Commissie met betrekking tot tentoonstellingen in 1978 door de BDTA werd verzekerd dat er geen discriminatie plaatsvond.

(42) Om deze redenen zou derhalve geen ontheffing krachtens artikel 85, lid 3, hebben kunnen worden gegeven, zelfs zonder dat men behoefde na te gaan of de betrokken beperkingen en de daaruit voortvloeiende discriminatie jegens niet-leden de BDTA al dan niet de mogelijkheid gaven de mededinging met betrekking tot een wezenlijk deel van de betrokken produkten uit te schakelen.

(43) In het licht van het bovenstaande komt de Commissie tot de gevolgtrekking dat er gronden zijn om vast te stellen dat de BDTA inbreuk heeft gemaakt op artikel 85, lid 1, van het Verdrag.

C. Artikelen 6 en 8 van Verordening nr. 17

(44) Krachtens artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 moet een beschikking in toepassing van artikel 85, lid 3, voor een bepaalde termijn worden gegeven en kan zij voorwaarden en verplichtingen inhouden.

(45) De ontheffing kan alleen worden verleend vanaf het tijdstip waarop de door de Commissie verlangde wijzigingen van kracht werden. De ontheffing kan in dit geval derhalve worden verleend vanaf 16 december 1986.

(46) Bij de vaststelling van de duur van haar beschikking in de zin van de artikelen 6 en 8 van Verordening nr. 17 moet de Commissie rekening houden met de specifieke aspecten en behoeften van de betrokken industrie en met de frequentie van de manifestaties die onder de tentoonstellingsregels vallen. Het lijkt daarom gepast de ontheffing te verlenen voor de periode vanaf 16 december 1986 tot 15 december 1996.

(47) Volgens artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 kunnen aan de beschikking verplichtingen worden verbonden die de Commissie in staat stellen na te gaan of aan de vereisten van artikel 85, lid 3, gedurende de periode van ontheffing blijft worden voldaan.

(48) De BDTA moet derhalve de plicht worden opgelegd de Commissie onverwijld in kennis te stellen van wijzigingen in de geldende tentoonstellingsreglementen en van wijzigingen in de wijze waarop deze worden toegepast. Bovendien moet de BDTA de Commissie onverwijld in kennis stellen van iedere afwijzing van aanvragen voor een BDTA-tentoonstelling, nadat een beroep ertegen door de beroepsinstantie is verworpen. Voorts moet de BDTA jaarlijks vóór eind januari de Commissie een kalender overleggen van haar tentoonstellingen voor dat jaar.

D. Artikel 3, lid 1, van Verordening nr. 17

(49) In artikel 3, lid 1, van Verordening nr. 17 is bepaald dat de Commissie, wanneer zij op verzoek of ambtshalve een inbreuk op artikel 85, lid 1, vaststelt, de betrokken ondernemingen en ondernemersverenigingen bij beschikking kan verplichten aan de vastgestelde inbreuk een einde te maken.

(50) Indien de inbreuken reeds zijn beëindigd kan de Commissie nog altijd formeel vaststellen dat zij hebben plaatsgevonden, ten einde de rechtspositie te verduidelijken (zie het arrest van het Hof van Justitie in zaak 7/82, GVL) [1], ten einde de ondernemingen of de ondernemersvereniging te gelasten zich in de toekomst te onthouden van handelingen met hetzelfde doel of gevolg en ten einde voor de gepleegde inbreuken geldboeten op te leggen.

E. Artikel 15, lid 2, van Verordening nr. 17

(51) In artikel 15, lid 2, onder a), van Verordening nr. 17 is bepaald dat de Commissie bij beschikking aan ondernemingen of ondernemersverenigingen geldboeten van ten minste 1 000 en ten hoogste 1 000 000 Ecu kan opleggen of een hoger bedrag, maar ten hoogste 10 % van de omzet van elk van de betrokken ondernemingen in het voorafgaande boekjaar, indien zij opzettelijk of uit onachtzaamheid inbreuk maken op artikel 85 van het Verdrag. Bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete wordt niet alleen rekening gehouden met de zwaarte maar ook met de duur van de inbreuk. Krachtens lid 5 kunnen de in lid 2, onder a), genoemde geldboeten niet worden opgelegd voor gedragingen welke plaatshebben na de aanmelding bij de Commissie en vóór haar beschikking in toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag, voor zover deze gedragingen binnen de grenzen blijven welke in de aanmelding zijn genoemd.

(52) De Commissie is van oordeel dat de oplegging van een geldboete aan de BDTA met betrekking tot haar vroegere tentoonstellingsreglementen gerechtvaardigd is voor wat de periode van september 1981 tot en met 17 december 1985 betreft. Er wordt geen geldboete opgelegd ten aanzien van gedragingen die plaatsvonden na 17 december 1985, te weten het tijdstip waarop de BDTA haar toenmalige tentoonstellingsreglementen aanmeldde.

(53) De inbreuk op artikel 85, lid 1, vond opzettelijk, althans uit onachtzaamheid plaats. Na het eerste onderzoek van de Commissie met betrekking tot de BDTA besefte deze terdege dat de communautaire concurrentieregels van toepassing waren op discriminatie jegens ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK die niet door een lid van de BDTA zelf waren vertegenwoordigd. De BDTA wijzigde dan ook haar regels om aan deze discriminatie een einde te maken. Bovendien werd de BDTA-raad ten aanzien van de triënnale van 1981 opnieuw uitdrukkelijk door één van zijn leden gewaarschuwd voor de gevaren van discriminatie jegens deze ondernemingen. Ondanks deze waarschuwingen keerde de BDTA tot haar vroegere beleid terug.

(54) Bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete die de BDTA wordt opgelegd, heeft de Commissie met name rekening gehouden met de volgende factoren :

1. De Commissie heeft een duidelijk beleid ontwikkeld inzake de toepassing van de concurrentieregels op het organiseren van tentoonstellingen en het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit vormt van dit beleid een onlosmakelijk bestanddeel.

2. In de loop van het eerste onderzoek naar de gedragingen van de BDTA is het deze volstrekt duidelijk gemaakt dat discriminatie jegens ondernemingen uit andere Lid-Staten dan het VK die niet in de BDTA waren vertegenwoordigd, een inbreuk op artikel 85 zou opleveren. Het is echter gebleken dat de BDTA na beëindiging van dat onderzoek door de Commissie naar haar vroegere beleid terugkeerde. De inbreuk was derhalve in dit opzicht opzettelijk.

[1] Jurisprudentie 1983, blz. 483.

3. De BDTA discrimineerde jegens de betrokken ondernemingen bij de organisatie van twee internationale tentoonstellingen (1981 en 1984) en ten minste vier regionale tentoonstellingen (1982 — 1985); haar beleid werd eerst beëindigd na het tweede onderzoek van de Commissie ten aanzien van de BDTA dat in 1985 begon.

4. Toen de BDTA opnieuw op haar inbreuk werd gewezen, verklaarde zij nadrukkelijk van plan te zijn zich aan de communautaire concurrentieregels te houden en met de Commissie samen te werken bij het formuleren van een beleid dat in het licht van deze regels aanvaardbaar zou zijn. De BDTA heeft haar beleid thans in dier voege gewijzigd.

5. Dit is het eerste geval betreffende tentoonstellingsbeleid waarin een geldboete wordt opgelegd;

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De bepalingen van artikel 85, lid 1, van het Verdrag worden hierbij overeenkomstig artikel 85, lid 3, buiten toepassing verklaard voor de tentoonstellingsreglementen van de BDTA zoals deze door haar op 16 december 1986 zijn vastgesteld.

De ontheffing is vanaf dat tijdstip tot 15 december 1996 van kracht.

Artikel 2

Aan de in lid 1 bedoelde ontheffing zijn de volgende verplichtingen verbonden:

— De BDTA dient de Commissie van wijzigingen in de tentoonstellingsreglementen en wijzigingen in de wijze waarop deze worden toegepast, onverwijld in kennis te stellen.

— De BDTA dient de Commissie van iedere weigering tot toelating van aspirant-exposanten tot een BDTA-tentoonstelling, na afwijzing van een beroep door de beroepsinstantie, onverwijld in kennis te stellen.

— De BDTA dient de Commissie jaarlijks vóór eind januari een kalender over te leggen van haar tentoonstellingen in dat jaar.

Artikel 3

De tentoonstellingsreglementen zoals aanvaard en toegepast door de BDTA vanaf 1981 tot december 1985 vormden een inbreuk op artikel 85, lid 1, van het Verdrag.

Artikel 4

Hierbij wordt de BDTA wegens de in artikel 3 genoemde inbreuk een geldboete van 100 000 Ecu opgelegd.

Deze geldboete dient te worden voldaan door storting of overschrijving

a) op rekening nr. 59000204 ten name van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, Brussel (voor betaling in Ecu), Lloyds Bank Ltd, The Manager Payments Sections, Overseas Centre, PO Box 63, 380 Paradise Street, Birmingham B1 2AB, England, of

b) op rekening nr. 108 63 41 ten name van de Commissie van de Europese Gemeenschappen (voor betaling in pond sterling), Lloyds Bank Ltd, Overseas Department, PO Box 19, 6 Eastcheap, London EC3P 3AB, England,

binnen drie maanden na kennisgeving van deze beschikking. Na afloop van deze periode is op de geldboete automatisch rente verschuldigd tegen de rentevoet die het Europese Fonds voor Monetaire Samenwerking voor zijn Ecu-verrichtingen toepast op de eerste werkdag van de maand waarin deze beschikking is gegeven, vermeerderd met 3,5 percentpunten, zijnde 9,75 %.

Wordt de betaling verricht in de nationale geldeenheid van degene tot wie de beschikking is gericht, dan dient de valutakoers van de dag die aan de betaling voorafgaat, te worden toegepast.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot:

The British Dental Trade Association
Hill House
Hill Avenue
Amersham
Buckinghamshire HP6 5BQ
United Kingdom.

Deze beschikking vormt overeenkomstig artikel 192 van het EEG-Verdrag executoriale titel.

Gedaan te Brussel, 11 juli 1988.

Voor de Commissie
Peter SUTHERLAND
Lid van de Commissie